

IV. ΛΟΓΙΚΗ ΕΜΒΑΘΥΝΣΙΣ

1. Κάθαρσις τοῦ Κυλωνείου ἄγους.

Καταδίκη Ἀλκμεωνιδῶν. — Κάθαρσις Ἐπιμενίδου.

2. Στάσις γνωρίμων καὶ δήμου· αἷτια.

Μακρὰ στάσις γνωρίμων καὶ δήμου. — Διότι τὸ πολίτευμα ὀλιγαρχικὸν καὶ δῆ - α'.) οἱ πέννητες ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγροὺς τῶν πλουσίων ὡς δοῦλοι καλούμενοι ἐκτήμοροι — β'.) μὴ ἀποδίδοντες τὴν μίσθωσιν ἢ τὸ χρέος ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ὡς δοῦλοι μέχρι Σόλωνος. — Ἐν γένει οὐδενὸς δικαίωματος ἀπέλαυον.

3. Ἡ τάξις τῆς ἀρχαίας πολιτείας τῆς πρὸ Δράκοντος.

Ἐν ταύτῃ οἱ ἄρχοντες καθίσταντο ἀριστίνδην καὶ πλουτίνδην, ἰσόδιοι τὸ πρῶτον, εἶτα δεκαετείς. — Ἀρχαιότατος ὁ βασιλεύς, δεύτερος ὁ πολέμαρχος, ὑστερον ὁ ἄρχων (ἐπὶ Μέδοντος ἢ Ἀκαστου). — Διότι οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ πατριον, ἀλλὰ πάντα ἐπίθετα. — Τελευταῖοι οἱ ἔξ θεσμοθέται, ὅτε πάντες οἱ ἄρχοντες ἐνιαύσιοι ἔργον αὐτῶν. — Οἱ ἄρχοντες πρῶτον εἶχον ἴδια ἀρχεῖα, ἐπὶ Σόλωνος συνήλθον πάντες εἰς τὸ θεσμοθετεῖον. — Ἀπεριόριστος δικαστικὴ ἐξουσία αὐτῶν. — Οἱ δὲ Ἀρεοπαγῖται διώκουν τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα ἐν τῇ πόλει, ἰσόδιοι, καθιστάμενοι ἐκ τῶν 9 ἀρχόντων.

4. Ἡ Δράκοντος πολιτεία.

Ὁ Δράκων συντάσσει νέον πολίτευμα. — Κατὰ τοῦτο α'.) πολιταὶ εἶναι οἱ ὄπλα παρεχόμενοι — β'.) ὀρίζονται προσόντα τῶν 9 ἀρχόντων, ταμιῶν, στρατηγῶν, ἱππάρχων καὶ κατωτέρων ἀρχόντων — γ'.) προσόντα τῶν βουλευτῶν, τρόπος ἐκλογῆς τῶν ἀρχῶν — δ'.) ποινὰ βουλευτῶν ἀπουσιαζόντων ἀπὸ τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας — ε'.) ὁ Ἄρ. Π. φύλαξ τῶν νόμων καὶ ἐπόπτῃς τῶν ἀρχῶν. — Ἄλλ' ἢ οἰκονομικὴ κακοδαιμονία παρέμεινεν ἄθικτος.

5-12. Ἡ νομοθεσία τοῦ Σόλωνος.

5. Νέα στάσις· ὁ Σόλων διαλλακτῆς καὶ νομοθέτης.

Ὅθεν ὁ δῆμος στασιάζει πρὸς τοὺς γνωρίμους. — Οἱ ἀντίπαλοι ἐκλέγουσιν ἄρχοντα, διαλλακτὴν καὶ νομοθέτην τὸν Σ. — Καταγωγή, ὑπόληψις, περίουσια καὶ κοινωνικὴ θέσις αὐτοῦ.

6 α') Ἀπελευθέρωσις τοῦ δήμου· διαβολαί.

Ὁ Σ. ἐλευθεροῖ τὸν δῆμον 1) καταργήσας τὸ δανεῖζειν ἐπὶ τοῖς σώμασι, — 2) ποιήσας ἀποκοπὰς τῶν χρεῶν, τὴν σεισάχθειαν. — Διαβάλλεται ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ· γινῶμαι τῶν δύο μερίδων. — Ἄλλ' ἢ διαβολὴ ψευδῆς διὰ τὴν ἐν πᾶσιν ἀφιλοκέρδειαν αὐτοῦ.

7. β') Νέοι νόμοι, νέα πολιτεία: 1) αἱ τέσσαρες τάξεις.

Ὁ Σόλων ἀντικαθιστᾷ τοὺς νόμους τοῦ Δρ. πλὴν τῶν φονικῶν. — Οἱ Ἄθ. ὑμνύουσιν εὐπείθειαν εἰς αὐτοὺς ἀναγραφέντας εἰς τοὺς κύρβεις. — Διάρκεια τῆς ἰσχύος τῶν νόμων, διαίρεσις τῶν πολιτῶν εἰς 4 τάξεις κατὰ τὸ τίμημα, καθ' ὃ ρυθμίζεται καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἄρχειν. — Αἱ 4 τάξεις, προσόντα αὐτῶν.

8. 2) Ἀρχαί. 3) Διαίρεσις τῆς χώρας· Ὁ νόμος περὶ στάσεων.

Αἱ ἀρχαὶ κληρῶνται ἐκ προκρίτων. — Τὸ πάλαι διώριζεν αὐτὰς ὁ Ἄρειος Π. — Φυλαὶ 4, τριττύες 12, ναυκραφαί 48 ἔργα ναυκράρων. — Ἡ βουλὴ τετρακόσιοι, ὁ Ἄρειος Π. καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ. — Ὁ νόμος πρὸς ἀσφάλισιν τῆς πολιτείας ἀπὸ στάσεων.

9. Τὰ δημοτικώτατα τῆς Σόλωνος πολιτείας

Α') Τὰ δημοτικώτατα τῆς Σόλωνος πολιτείας α') τὸ μὴ δανεῖζειν ἐπὶ τῆς σώμασι, β') τὸ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, γ') ἢ εἰς τὸ δικαστήριον ἔφρασις. — Διότι ὁ δῆμος διὰ τῆς δικαστικῆς ψήφου κρατεῖ τῆς πολιτείας, αἱ δὲ δίκαι συχναὶ διὰ τὰς ἀσαφείας τῶν νόμων. — Αἱ ἀσάφεια ἀνεξάρτητοι τῆς προαιρέσεως τοῦ Σόλωνος.

10. Ἡ μεταρρύθμισις τῶν μέτρων, τοῦ νομίσματος καὶ τῶν σταθμῶν.

Β') Δημοτικὰ καὶ ἡ ἀποκοπὴ τῶν χρεῶν καὶ ἡ αὔξησις τῶν μέτρων, τοῦ νομίσματος καὶ τῶν σταθμῶν.

11. Ἀποδημία Σόλωνος ἢ ἐντύπωσις ἐκ τῆς νομοθεσίας.

Ὁ Σόλων ἀποδημεῖ εἰς Αἴγυπτον α') ἀποφεύγων τὰς ἐνοχλήσεις πρὸς διασάφησιν τῶν νόμων—καὶ β') διότι ἡ πολιτεία διαψεύσασα τὰς προσδοκίας ἀμφοτέρων τῶν στάσεων προεκάλεσε τὴν γενικὴν δυσἀρέσκειαν. — Ἄλλ' ὁ Σόλων εἶχεν ἀποβλέψει μόνον εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον.

12. Ταῦτα βεβαιοῦνται καὶ ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Σόλωνος.

13. *Στάσεις μετὰ τὴν ἀποδημίαν.*

Μετὰ τὴν ἀποδημίαν οἱ Ἀθ. οἷς στασιάζουσι περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχοντος. — Ἡ ἀρχὴ τοῦ Δαμασίου. — Μετὰ τοῦτον ἐκλέγουσι 10 ἀρχοντας ἀντὶ ἑνός. — Ἡ πολιτεία νοσεῖ τὸ μὲν διὰ τὰς γενομένας ῥιζικὰς μεταρρυθμίσεις, τὸ δὲ διὰ τὸν κομματικὸν ἀνταγωνισμόν. — Αἱ στάσεις τρεῖς, οἱ Πάραλοι, οἱ Πεδιεῖς καὶ οἱ Διάκριοι.

14-17, 3. *Ἡ Πεισιστράτου τυραννίς.*

14. Ὁ Πεισίστρατος τύραννος α'. ἔξωσις, α'. κάθοδος.

Ὁ Πεισίστρατος λαμβάνει σωματοφυλακὴν παρὰ τοῦ δήμου ὡς κινδυνεύων ἀπὸ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ. — Διὰ ταύτης καταλαμβάνει τὴν ἀκρόπολιν. — Μάτην ἀντιδρᾷ ὁ Σόλων. — Διοίξεις Πεισιστράτου. — Λυκοῦργος καὶ Μεγακλῆς ἐκβάλλουσιν αὐτόν. — Ἄλλ' ὁ Μεγακλῆς διαφωνήσας κατάγει αὐτόν ἀρχαίως καὶ ἀπλῶς.

15. Δευτέρα ἔξωσις καὶ κάθοδος Πεισιστράτου.

Δευτέρα ἔξωσις τοῦ Π. — Παρασκευαί αὐτοῦ πρὸς βίαιαν ἀνάκτισιν τῆς τυραννίδος. — Ὀρμηθεὶς ἀπ' Ἐρετρίας καὶ νικήσας τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ Παλληνίδι ἀνακτᾷ τὴν ἀρχήν. — Ἀφοπλίζει τὸν δῆμον διὰ δόλου.

16. Ἡ Πεισιστράτου διοίξεις.

Ὁ Π. ἦτο φιλάνθρωπος καὶ προεδάνειζε τοῖς ἀπόροις χρήματα πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς, — α') ἵνα μένωσι διεσπαρμένοι ἐν τοῖς ἀγροῖς, — β') ἀφοσιούμενοι εἰς τὰ ἴδια μὴ φροντίζωσι περὶ τῶν κοινῶν—καὶ γ') διότι εἰσέπραττε τὴν δεκάτην. — Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔλιπε τὰς διαφορὰς αὐτῶν διὰ τῶν κατὰ δῆμους δικαστῶν,

κάμνων καὶ αὐτὸς ἐκδρομὰς πρὸς τοῦτο.—Εἰς τοιαύτην ἐκδρομὴν ὀφείλει τὴν ἀρχὴν τὸ ἀτελὲς χωρίον.—Διὰ ταῦτα καὶ διὰ τὴν κρατοῦσαν εἰρήνην ἢ Π. τυραννίς ὁμοιοῦτο πρὸς τὸν ἐπὶ Κρόνου βίον.—Τούτου κύριον αἷτιον ἢ δημοτικότης, ἢ φιλανθρωπία καὶ ἢ πρὸς τοὺς νόμους εὐλάβεια.—“Ὅθεν ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ ὑπήρξε μακρά.—” Ἄλλως οἱ περὶ τυράννων νόμοι ἦσαν τότε ἐπιεικεῖς.

17, 1—2. Θάνατος Πεισιστράτου.

Θάνατος Πεισιστράτου καὶ χρόνος τῆς τυραννίδος αὐτοῦ.

17, 3—19. Οἱ Πεισιστρατίδαι.

17, 3—4. Παῖδες Πεισιστράτου.

Τὴν ἀρχὴν κατέχουσιν εὐδοκίμως οἱ υἱοί, τέσσαρες ἐκ δύο γυναικῶν.—Ἡ δευτέρα ἦτο Ἀργεία, ἐξ ἧς αἱ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους σχέσεις τῶν τυράννων.

18. Συνωμοσία κατὰ τῶν τυράννων· θῶνος τοῦ Ἰππάρχου.

Τυραννοῦσιν ὁ Ἰππίας, πολιτικός, καὶ ὁ Ἰππαρχος, παιδιώδης, ἐρωτικός καὶ φιλόμουσος· ὁ δὲ Θέτταλος ἦτο αὐθάδης, γενόμενος ὀλετήρ τῆς τυραννίδος.—Προσδαλὼν τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρμοδίου ἐν τοῖς Παναθηναίοις προεκάλεσε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ καθεστῶτος.—Οἱ συνωμόται ἀποτυχόντες τοῦ Ἰππίου φονεύουσι τὸν Ἰππαρχον.—Ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν Ἀρμόδιος φονεύεται εὐθύς, ὁ Ἀριστογείτων συλληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος κατεμήνυσε φίλους τῶν τυράννων ὡς συνωμότας.—Τέλος δεινῶς ὑδρῖσας τὸν Ἰππίαν φονεύεται ὑπ’ αὐτοῦ.

19. Κατάλυσις τῆς τυραννίδος.

Ὁ Ἰππίας, δόσπιστος ἤδη καὶ πικρός, τειχίζει τὴν Μουνιχίαν.—Ἄλλ’ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκπίπτει ὑπὸ Κλεομένους.—Τὴν ἔξωσιν ἐπεδίωξαν πρῶτοι, ἀλλ’ ἀνεπιτυχῶς, οἱ Ἀλκμεωνίδαι μόνοι.—Ἐἶτα ἐπιχειροῦσι ταύτην οἱ Λακ. κινούμενοι ὑπὸ τῆς Πυθίας (ναδῶς) καὶ τῆς φιλίας τῶν Πεισιστρατιδῶν πρὸς τοὺς Ἀργεῖους.—Μετὰ τὸ ἀτύχημα τοῦ πρώτου πεμφθέντος Ἀγχιμόλου ὁ Κλεομένης νικήσας τὸν Ἰππίαν ἀποκλείει ἐν τῇ ἀκροπόλει.—Τέλος οἱ Πεισιστρατί-

ᾠαι πρὸς σωτηρίαν τῶν αἰχμαλωτισθέντων τέκνων των ἀπέρχονται ὑπόσπονδοι. — Χρόνος τῆς ἀρχῆς αὐτῶν.

20-22. Ἡ πολιτεία τοῦ Κλεισθένου.

20. Ἐπικράτησις τοῦ Κλεισθένου.

Ἄνταγωνισμὸς Ἰσαγόρου καὶ Κλεισθένου. — Ὁ Κλεισθένης προσεταιρίζεται τὸν δῆμον. — Ἄλλ' ὁ Ἰσαγόρας μειονεκτῶν καλεῖ τὸν Κλεισθένην πρὸς ἕξωσιν τῶν ἐναγῶν. — Οὗτος μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Κλεισθένου καὶ τὴν ἀπέλασιν τῶν ἐναγῶν πειρᾶται γὰρ καταστήσῃ ὀλιγαρχίαν. — Ἀλλὰ δῆμος καὶ βουλή ἀντιστάντες πολιορκοῦσιν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἀποπέμπουσιν ὑπόσπονδον, ἀνακαλοῦσι δὲ τοὺς φυγάδας. — Ὁ Κλεισθένης ἡγεῖται τοῦ δήμου διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ οἴκου. — Πρὸ τῶν Ἀλκμ. καὶ ὁ Κήδων ἐπέειράθη τὴν κατάλυσιν τῶν τυράννων.

21. Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθένου.

Ὁ Κλ. διαιρεῖ τοὺς κατοίκους ἀντὶ 4 φυλῶν εἰς 10 πρὸς ἀνάμειξιν. — Ἡ βουλή ἐκ 500, 50 ἐξ ἐκάστης φυλῆς. — Ἡ διαίρεσις εἰς 12 φυλάς θὰ προσέκρουεν εἰς τὰς προὔπαρχούσας 12 τριτῶς. — Τὴν χώραν διήρесе κατὰ δήμους εἰς 30 τριτῶς, ἕκαστον τῶν τριῶν τόπων εἰς 10, κληρώσας ἀνὰ μίαν ἐξ ἐκάστου εἰς ἐκάστην τριτύν. — Οἱ δημόται καλοῦνται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ δήμου, οὐχὶ τοῦ τοῦ πατρός. — Τῶν δήμων, ἀντικαταστησάντων τὰς ναυκραρίας, προΐστανται οἱ δήμαρχοι. — Οἱ δῆμοι ἔλαβον τὸ ὄνομα ἢ ἐκ σπουδαίου τόπου ἢ ἐξ οἰκιστοῦ. — Γένη, φρατρίαι, ἱερωσύναι παραμένουσι κατὰ τὰ πάτρια, αἱ φυλαὶ ὀνομάσθησαν ἐκ τῶν 10 ἐπωνύμων.

22. Ὀστρακισμὸς. — Ναυπήγησις στόλου.

Διὰ τῶν καινῶν νόμων, ἐν οἷς καὶ ὁ περὶ τοῦ ὀστρακισμοῦ, ἡ Κλ. πολιτεία πολὺ δημοτικωτέρα τῆς Σόλωνος. — Πρῶτον συνετάχθη ὁ ὄρκος τῶν βουλευτῶν. — Ἔπειτα ἐξέλεγον 10 στρατηγοὺς κατὰ φυλάς, ἡγουμένου τῆς πάσης στρατιᾶς τοῦ πολεμάρχου. — Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην θαρρήσαντες ἤρχισαν ὀστρακίζοντες τοὺς ὑπόπτους ἐπὶ δυνάμει καὶ πρῶτον τὸν Ἴππαρχον. — Ἔπειτα ἐκυάμευον τοὺς 9 ἄρχοντας ἐκ προκρίτων ὀστρακισμὸς Με-

γακλέους. — Ἦδη ὀστρακίζουσι καὶ ξένους πρὸς τοὺς τυράννους καὶ πρῶτον τὸν Ξάνθιππον. — Πρότασις Θεμιστοκλέους περὶ τῶν ἐν Μαρωνείᾳ μετάλλων. — Ναυπήγησις τριήρων ἐξ αὐτῶν. — Ὀστρακισμὸς Ἀριστείδου, διὰ τὸν Ξέρξην ἀνάκλησις τῶν ὀστρακισμένων, ὄρισμός ζώγης διαμονῆς αὐτῶν.

23. Ἡγεμονία τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

Μετὰ τὰ Μηδικὰ κυβερνᾷ τὴν πολιτείαν ὁ Ἀρ. Π. ὡς γενόμενος αἴτιος τῆς ἐν Σαλαμῶνι ναυμαχίας. — Τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐγένοντο ἐμπειροπόλεμοι καὶ ἡγεμόνες τῆς θαλάσσης. — Ἡγέται τοῦ δήμου ἦσαν ὁ Ἀριστείδης, δεινὸς πολιτικός, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, στρατηγός. — Ὁ τειχισμὸς τῆς πόλεως κοινὸς ἀμφοτέρων, ἡ δὲ συμμαχία καὶ ἡγεμονία τῆς θαλάσσης ἔργον τοῦ Ἀριστείδου.

24. Πρόγραμμα Ἀριστείδου.

Ὁ Ἀριστείδης εἰσηγεῖται τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τὴν συνεργασίαν πάντων ἀντὶ μισθοῦ ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας τῆς πόλεως. — Οἱ Ἀθ. πεισθέντες α') λαμβάνουσι τὴν ἡγεμονίαν, ἀποδῶσαν δεσποστείαν, β') παρέχουσι μισθὸν τοῖς πλείστοις. — Διότι ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τελῶν ἐλάμβανον μισθὸν πλείονες τῶν δισμυρίων.

25. Ἐφιάλτης. Κατάλυσις τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὁ Ἀρειὸς Πάγος προΐσταται τῆς πολιτείας ἐπὶ δέκα ἐπτὰ ἔτη. — Ἀλλ' ὁ Ἐφιάλτης περιέκοψε πάντα τὰ ἐπίθετα αὐτοῦ, ἀποδοὺς τὰ μὲν τῇ βουλῇ, τὰ δὲ τῷ δήμῳ. — Συνέπραξε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς μέλλων νὰ δικασθῇ διὰ μηδισμόν. — Ἐπιτυχὲς σχέδιον τοῦ Θεμιστοκλέους. — Τὸ τέλος ἀμφοτέρων.

26. Προϊούσα ἐξάρθρωσις τῆς δημοκρατίας.

Ἡ πολιτεία ἐπὶ μᾶλλον παραλύει διὰ τοὺς ἐμπαθεῖς δημαγωγούς. — Διότι οἱ σώφρονες τοῦ δήμου καὶ τῶν εὐπόρων ἐφθείροντο ἐν τοῖς πολέμοις. — Οἱ νόμοι δὲν τηροῦνται πιστῶς καὶ ἀπὸ τοῦ 457 οἱ 9 ἄρχοντες ἐκλέγονται καὶ ἐκ ζευγυτῶν. — Τῷ 453 ἀνασυεστάθησαν οἱ κατὰ δήμους δικασταί. — Ἀπὸ τοῦ 451 πολῖται ἦσαν οἱ ἐξ ἀμφοῖν ἀστοῖν.

27. Περικλῆς.

Ἄπο Περικλέους ἡ πολιτεία γίνεται δημοτικωτέρα. — Διότι ἡ περικοπή δικαιωμάτων τοῦ Ἄρ. Π. καὶ ἡ τροπή τῆς πόλεως ἐπὶ τὰ ναυτικά ἐνίσχυσε τὸν δῆμον. — Ἐν τῷ Πελοπ. πολέμῳ ὁ δῆμος κατακλεισθεὶς διοικεῖ αὐτὸς τὴν πολιτείαν. — Ὁ Περικλῆς πρῶτος εἰσήγαγε τὸν δικαστικὸν μισθὸν ἀντιδημαγωγῶν πρὸς τὴν Κίμωνος εὐπορίαν. — Ἐντεθθεν κατὰ τινὰς ἢ διαφθορὰ τῶν δικαστηρίων. — Ἄπο τοῦ Ἄνυτου εἰσήχθη εἰς αὐτὰ καὶ ὁ δεκασμός.

28. Οἱ διάδοχοι τοῦ Περικλέους.

Μετὰ τὸν Περ. ἡ πολιτεία καταρρέει διὰ τοὺς φαύλους δημαγωγούς. — Πρότερον ἦσαν δημαγωγοὶ οἱ ἐπεικεῖς. — Μετὰ τὸν Περ. δημαγωγὸς ὁ Κλέων, διαφθορεὺς τοῦ δήμου. — Τοιοῦτοι καὶ οἱ διάδοχοι. — Βέλτιστοι τῶν πολιτικῶν μετὰ τοὺς ἀρχαίους ὁ Νικίας καὶ ὁ Θουκυδίδης, περὶ δὲ Θηραιμένους αἰ γινῶμαι διηρημένοι.

29. Ἡ πολιτεία τῶν τετρακοσίων. 32. Προτάσεις αὐτῶν περὶ εἰρήνης.

Μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ συμφορὰν κατέστησαν τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι συμμαχίας τοῦ μεγάλου βασιλέως. — Οἱ τετρακόσιοι ἀναλαβόντες τὴν ἀρχὴν μάτην πρότεινουσιν εἰρήνην ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι.

33. Κατάλυσις τῶν 400. Οἱ πεντακισχίλιοι.

Οἱ Ἀθ. ἀποστάσης τῆς Εὐβοίας ὄλης καταλύουσι τοὺς 400 καὶ παραδίδουσι τὰ πράγματα τοῖς 5000. -- Αἷτιοι τῆς καταλύσεως ὁ Ἀριστοκράτης καὶ ὁ Θηραιμένης διὰ τὴν αὐταρχίαν τῶν 400. — Οἱ Ἀθ. πολιτεύονται καλῶς.

34. Ἀργινοῦσαι καὶ Αἰγὸς ποταμοί. Κατάστασις τῆς ὀλιγαρχίας.

Τῷ 406 καταδικάζονται παρανόμως οἱ δέκα στρατηγοί. — Προτάσεις τῶν Λακ. περὶ εἰρήνης μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀπορρίπτουσι διὰ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Κλεοφῶντος. — Ἄλλ' ἠττηθέντες ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἐδέχθησαν τὴν ἀρχὴν τῶν 30 ὧδε: — ὁ δῆμος ἐζήτει δημοκρατίαν, τῶν εὐγενῶν οἱ μὲν τὴν πάτριον πολιτείαν,

οἱ δὲ ὀλιγαρχίαν — τοῦ Λυσάνδρου προστεθέντος τοῖς τελευταίοις ὁ δῆμος φόβῳ ἐδέχθη τὴν ὀλιγαρχίαν.

35-38, 1. Οἱ τριάκοντα.

35. Διοίξεις τῶν 30.

Οἱ τριάκοντα συγχροτήσαντες τὴν βουλὴν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐκ φίλων ἦσαν κύριοι τῆς πόλεως. — Κατ' ἀρχὰς δεικνυνται μετριοπαθεῖς ἐπιδιώκοντες τὴν πάτριον πολιτείαν ἀπηλλαγμένην ἄκρων δημοκρατ. στοιχείων καὶ ἀμφισβητήσεων. — Ἐκκαθαρίζουσι καὶ τοὺς φαύλους τῶν πολιτῶν. — Ἐἶτα πρὸς ἀσφάλειαν πλήττουσι πάντας τοὺς προέχοντας καὶ διαρπάζουσι τὰς περιουσίας αὐτῶν.

36. Ἀντιπολίτευσις Θηραμένων.

Ὁ Θηραμένης ἀποδοκιμάζων ταῦτα συνιστᾷ τὴν σύμπραξιν μετὰ τῶν βελτίστων. — Ἐκ τούτου φοβηθέντες ἐκεῖνοι καταγράφουσι 3000 ὡς μετόχους τῆς πολιτείας. — Ἀλλὰ κατὰ τὸν Θηρ. ὁ ἀριθμὸς εἶναι αὐθαίρετος καὶ ἡ τυραννὶς ἀσθενεστέρα τῶν ἀρχομένων. — Οἱ 30 ἀναβάλλουσι τὴν δημοσίευσιν τοῦ καταλόγου τροποποιῶντες αὐτὸν ἐκάστοτε.

37. Θάνατος Θηραμένων.

Τοῦ Θρασυβούλου καταλαβόντος τὴν Φυλὴν οἱ 30 ἀποφασίζουσι τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν κατοίκων καὶ τὸν θάνατον τοῦ Θηρ. — Πρὸς τοῦτο εἰσάγουσι δύο νόμους ἐπιτρέποντας τὸν φόνον τῶν ἔξω τοῦ καταλόγου καὶ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας ἀποκλεισμὸν τῶν ἀντιδρασάντων κατὰ τῶν 400. — Κατὰ τούτους ἐφρονεύθη ὁ Θηρ. ἐνεχόμενος εἰς τὸ τελευταῖον. — Ἐἶτα ἀφοπλίσαντες τοὺς πολίτας γίνονται ὠμότεροι καὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν οἱ Λακ. ἀποστέλλουσι Σπαρτιατικὴν φρουράν.

38, 1. Κατάλυσις τῶν τριάκοντα.

38, 1-4. Ἡ διοίξεις τῶν 10. Κατάλυσις τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας.

Τοὺς 30 ἠττηθέντας ἐν Μουνιχίᾳ ὑπὸ τῶν ἀπὸ Φυλῆς καθαιρουσιν οἱ ἐξ ἄστεως καὶ ἐκλέγουσι 10 πολίτας αὐτοκράτορας περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. — Ἀλλ' οὗτοι ζητοῦσι βοήθειαν παρὰ τῶν Σπαρτ. καὶ χρήματα. — Δυσφοροῦντων τῶν πολιτῶν

φονεύουσι τὸν Δημάρετον καὶ κατέχουσι τὴν ἀρχὴν τῆ συμπρά-
ξει τῆς Σπ. φρουρᾶς καὶ τῶν ἰππέων. - Ἐπικρατοῦντων τῶν ἀπὸ
Φυλῆς καθιροῦνται καὶ ἐκλέγονται ἄλλοι 10, ἐφ' ὧν ἐγένοντο
αἱ διαλύσεις. — Ταύτας ἐπετάχυναν ὁ Ἐρινὼν καὶ ὁ Φάυλλος ἐκ
τῶν 10 μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σπ. Πausανίου. — Οἱ δέκα λογο-
δοτήσαντες ἐν δημοκρατίᾳ ἐπηνέθησαν.

39 Αἱ διαλύσεις.

Ἵροι αὐτῶν: α') οἱ βουλόμενοι τῶν ἐν ἄστει μεινάντων δύναν-
ται νὰ οἰκῶσιν ἐν Ἐλευσίνι, δικαίωματα, καθήκοντα. — β') νὰ κατα-
λαμβάνουσιν οἰκίας Ἐλευσινίων μετ' ἀποζημίωσιν· γ') ὅροι τῆς ἀπο-
γραφῆς τῶν μελλόντων νὰ μετοικήσωσι· δ') ὅροι περὶ ἀρχῶν,
ἐγκλημάτων φόνου. — ε') γενικὴ ἀμνηστία ἀποκλειομένων τῶν 30,
τῶν πρώτων 10, τῶν 11 καὶ τῶν τοῦ Πειραιῶς ἀρξάντων· ς') κοινὴ
ἀπόδοσις τοῦ δανείου.

40. Ἐφαρμογὴ τῶν διαλύσεων.

Μεγάλου ὄντος τοῦ πλήθους τῶν βουλομένων νὰ μετοικήσω-
σιν ὁ Ἀρχίνοσ ἐκράτησε πολλοὺς διὰ τεχνάσματος. — Ὁ αὐτὸς
ἠκύρωσε τὸ ψήφισμα τοῦ Θρασυβούλου περὶ παροχῆς πολιτείας
εἰς πάντας τοὺς ἐκ Πειραιῶς καὶ ἐθανάτωσε τὸν μὴ τηρήσαντα
τὴν ἀμνηστίαν. — Ἀπεδόθη κοινῇ τὸ δάνειον πρὸς τοὺς Λακεδαι-
μονίους καὶ ἀποκατέστη ἡ ὁμόνοια. — Τὸ τρίτον ἔτος ἀπὸ τῆς
ἐξοικήσεως διαλύονται καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἐλευσίνι.

41. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ὁ δῆμος δικαίως διὰ τοὺς ἰδίους ἀγῶνας κατέστησε δημοκρα-
τίαν, ἐνδεκάτην τῶν μεταβολῶν. — Ἀπαρίθμησις τῶν ἐν Ἀθήναις
πολιτικῶν μεταβολῶν. — Ἡ ἐνδεκάτη, ἡ νῦν, ἀκραϊφνῆς δημο-
κρατία. — Εἰσάγεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς μισθός.

V. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΜΒΑΘΥΝΣΙΣ.

1. Οί Ἀλκμεωνίδαι ἐπίορκοι καὶ ἀσεβεῖς, οἱ Ἀθηναῖοι εὐσεβεῖς· διὰ τί;

Εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (Ἰσοκρ.) — Ἄνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων (Ἡσίοδος). — (Θὰ ἴδωμεν, παιδιὰ, ποία ὑπῆρξεν ἐπὶ αἰῶνας ἢ τύχη τοῦ ἐπιορκήσαντος καὶ ἀσεδήσαντος γένους τῶν Ἀλκμεωνιδῶν.)

2. Οἱ γνῶριμοὶ ἀπάνθρωποι πρὸς τὸ πλῆθος (σύγκρισις πρὸς τὴν παραβολὴν τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Εὐαγγελίῳ). — Πολιτικῆ, κοινωνικῆ καὶ οἰκονομικῆ κατάστασις ἐν Ἀθήναις· μέχρι τοῦ Σόλωνος ἀξιοθρήνητος.

Πενίας οὐδεὶς ἔστι μείζων πολέμιος (Δίφιλος). —

3. Ἐξέλιξις τῆς βασιλείας εἰς ἀριστοκρατίαν.

4. Ἡ πολιτεία τοῦ Δράκοντος ὀλιγαρχικῆ (διότι οὐδὲν ὁ Ἀριστοτέλης λέγει περὶ μεταβολῆς τοῦ κρατοῦντος), πολιτεία ὀπλιτῶν. Διὰ ταύτης παρέχονται μὲν πλείονα πολιτικὰ δικαιώματα, μετασχόντων τῆς πολιτείας καὶ τῶν ζευγитῶν, ἀλλ' ἢ οἰκονομικῆ κακοδαίμονία ἢ προκαλοῦσα τὰς στάσεις παραμένει ἀθεράπευτος.

Καθ' ὅλου ἢ ὀλιγαρχία (ἀριστοκρατία) πῶς φέρεται πρὸς τὸν δῆμον;

5-12. Ὁ Σόλων ἦτο τῇ μὲν φύσει καὶ τῇ δόξῃ τῶν πρώτων, τῇ δ' οὐσίᾳ καὶ τοῖς πράγμασι τῶν μέσων, ἔμπορος καὶ πολύπειρος, (φιλομαθῆς καὶ πολυμαθῆς, εὐσεδῆς,) ποιητής, φιλόπατρις, γεγναῖος στρατηγός, προστάτης τῆς γεωργίας, δενδροκομίας, (βιομηχανίας, ναυτιλίας καὶ ἐμπορίας,) θεμελιωτῆς τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθ., δίκαιος, ἀμερόληπτος, μετριοπαθῆς, ἀφιλοκερδῆς, φιλόανθρωπος, ἐλευθερωτῆς τοῦ δήμου, πλήρης αὐταπαρνήσεως, μεγαλοφυής.

Χαρακτηρισμὸς τῆς Σολωνείου πολιτείας ἐν Διδακτικῶν σ. 207-18. (Ἐκ τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων ἐξαίρομεν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἡλιαίας ὡς ἀντιπροσώπου τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας.) Ἴνα συμ-

φωνώμεν πρὸς τὸν Ἀριστοτέλην, ἀνάγκη νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ Σ. πολιτεία ὡς μέση (ἰδ. κ. 12), ἀρχὴ δημοκρατίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰς ἀνωτάτας ἀρχὰς ἐλάμβανον οἱ πλουσιώτατοι, τοιοῦτοι δὲ τότε ἦσαν οἱ εὐπατρίδαι.

12. Πᾶν μέτρον ἄριστον. — Μηδὲν ἄγαν.

14-16. Ὁ Πεισίστρατος εὐπατρίδης, πλουσιώτατος, φιλοπροσῆγορος καὶ ἐλευθέριος, στρατηγικός, ὑποκριτής, μᾶλλον πολιτικός ἢ τυραννικός, φίλαρχος, φιλόανθρωπος, πρᾶος καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνωμονικός, προστάτης τῆς γεωργίας, (τῶν γραμμάτων, τῶν καλῶν τεχνῶν,) εἰρηνικός, ἀλλὰ καὶ κατακτητικός, θεμελιωτὴς τῆς λαμπρότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηνῶν — Φιλύποπιος.

Ἡ Πεισιστράτου τυραννὶς ὁ ἐπὶ Κρόνου βίος ἦν.

17-19. Ὁ Ἴππίας ἔμφρων καὶ πολιτικός, ἀγαθὸς κατ' ἀρχὰς κυβερνήτης, εἶτα ὤμδος καὶ δύσπιστος.

Ὁ Ἴππαρχος φιλόμιουσος, παιδιώδης καὶ ἐρωτικός.

Ὁ Ἡγησίστρατος θρασὺς καὶ ὑδριστής.

Οἱ τύραννοι εἶναι εὐφυεῖς καὶ φιλόδοξοι εὐπατρίδαι, οἵτινες προσποιούμενοι τὸν προστάτην τοῦ καταδυναστευομένου ὑπὸ τῶν εὐπατριδῶν δήμου καὶ ὑπὸ τούτου ὑποστηριζόμενοι λαμβάνουσι τὴν τυραννίδα· εἶναι ἐχθροὶ ἄρα τῆς ἀριστοκρατίας, τῆς ὀλιγαρχίας, ἐν ἧ εἶναι ἐπιεικεῖς, προσηγεῖς καὶ εὐεργετικοὶ πρὸς τὸν δῆμον, καθ' ὅλου δὲ φιλόκαλοι καὶ μεγαλοπράγμονες (Πεισίστρατος Κυψελίδαι, Ὁρθαγορίδαι).

Ἡ ὕβρις τοῦ Ἡγησιστράτου καθαιρεῖ τὴν τυραννίδα.

Ἐβρις φυτεύει τύραννον (Σοφ.). — Ἐβριν χρὴ σβεννύειν μᾶλλον ἢ πυρκαϊὴν (Ἡράκλειτος). — Τοῖς τυράννοις ὀμιλεῖν ἢ ἥδιστα ἢ ἥκιστα (Ξενοφάνης).

20-22. Ὁ Κλεισθένης εὐπατρίδης, φίλαρχος, δημοκρατικός, εὐφυής, τολμηρός, δραστήριος, προνοητικός.

Ὁ Ἰσαγόρας φίλαρχος, ἀφιλόπατρις.

Ὁ Κλεομένης ἀδίκος, ὕπουλος, ἰδιοτελής, προστάτης τῆς ὀλιγαρχίας.

Ὁ ὀστρακισμὸς ἀσφάλεια κατὰ τῆς τυραννίδος.

Ἡ Κλεισθένους πολιτεία πολὺ δημοτικώτερα τῆς Σόλωνος ἐγένετο. Διὰ τί;

22-3 Ὁ Θεμιστοκλῆς ὀξύδερκῆς καὶ προνοητικὸς, δεινὸς τὰ πολεμικά, πανούργος, νεωτεριστικὸς (στόλος), (φιλόδοξος (οὐκ ἐξ με..),) μεγαλοφυής, (ἀγγέλινος (ἐρμηνεῖα χρησιμοῦ),) δραστήριος καὶ τολμηρὸς, ἰδρυτὴς τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηναίων, ἀδιάφορος περὶ τὴν ἐκλογήν τῶν μέσων (ψευδὸς..), (ἐγωιστῆς καὶ μέγιστος, ἥττων χρημάτων,) φιλόπατρις, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν πατρίδα ἀγαπῶν ἑαυτὸν καὶ διὰ τοῦτο προδότης.

Ὁ Ἀριστείδης δεινὸς τὰ πολιτικά, δίκαιος, ἰδρυτὴς τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, (φιλαλήθης καὶ πρᾶος (πρὸς χωρικόν), φιλόπατρις, μετριόφρων καὶ πειθαρχικὸς (ἐν Σαλαμίनि), γενναῖος καὶ στρατηγικὸς (Ψυττάλεια, Πλαταιαί), εὐσεβής, ἀφιλοχρήματος).

Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἐνώσει (ἀνάκλησις τοῦ Ἀριστείδου καὶ τῶν φυγάδων).

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐλέγετο τὸ σεμνότατον καὶ ἀγιώτατον δικαστήριον, ἐμπνέων διὰ τῆς εὐθυκρισίας τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀπόλυτον σεβασμὸν καὶ ἐμπιστοσύνην καὶ διὰ τοῦτο λειτουργήσας ἐπὶ 15 Ἴσως αἰῶνας, ὅσον ὀλίγαι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐν τῇ κόσμῳ· ὅθεν πλήν τοῦ γυμνοῦ βράχου ἐπέξῃσε καὶ τὸ τίμιον αὐτοῦ ὄνομα, κοσμοῦν τὸ ἀνώτατον τῆς νέας Ἑλλάδος δικαστήριον. Τοιοῦτον σῶμα γενόμενον ἐν χαλεπαῖς ἡμέραις καὶ ἡ ἀγκυρα τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς (ἀριστοκρατία).

Ὁ χρηστός ἐστὶ πολυλοχῶ σωτήριος (Μένανδρος).

Τειχισμὸς Ἀθηναίων. Ἐπιτρέπεται ὁ δόλος ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ; Πρὸς τὸ τοῦ Λυσάνδρου : "Ὅποι μὴ ἐψικνεῖται ἢ λεοντῆ, ἐκεῖ προσραπτέον τὴν ἀλωπεκῆν (Πλούταρχος). — Ἀπάτας δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ θεὸς (Ἀίσχύλος).

24. Τὸ σχέδιον τοῦ Ἀριστείδου μεγαλεπήβολον, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον ἅμα, ὡς ἀποτρέπον τοὺς πολίτας ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῶν ἄλλων ἀσχολιῶν καὶ ἐθίζον μέρος αὐτῶν εἰς τὴν ἀπραγμοσύνην (τὰ πολιτικά).

25. Ὁ δῆμος μεγαλοφρονῶν διὰ τοὺς μεγαλοουργοὺς αὐτοῦ ἀθλοὺς καὶ συνείδησιν ἔχων τῆς ἰδίας δυνάμεως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῆ ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀριστοκρατικὴν διοίκησιν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὅθεν ὁ Ἐφιάλτης κατέλυσε τὸ κράτος αὐτοῦ «πολλὴν καὶ ἄκρατον τοῖς πολίταις ἐλευθερίαν οἰνοχοῶν».

26. Ἡ πολιτεία ἀνίεται μᾶλλον διὰ τοὺς προθύμως δημαγωγοῦντας γινομένη ἄκρα δημοκρατία.

Θαυμαστὴ ἢ τόλμη, ἢ δραστηριότης καὶ ἢ καρτερία, ἣν ἐπέδειξεν ἐν ταῖς δοκιμασίαις ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν.

Fortuna audaces iuvat— Ἀπαντα τὰ καλὰ τοῦ ποιοῦντος γίγνεται.— Ἐν μυρίοισι τὰ καλὰ γίγνεται πόνοις.— Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν.— Πόνος, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ.— Σὺν μυρίοις τὰ καλὰ γίγνεται πόνοις.— Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθ' οἱ θεοί.— Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν θεός.— Ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν.

27. Ἐπὶ Περικλέους δημοτικωτέραν ἔτι συνέβη γενέσθαι τὴν πολιτείαν. Διὰ τί;

Ὁ Περικλῆς κατὰ Πλάτωνα διέφθειρε τοὺς πολίτας διὰ τῶν μισθοφορῶν ποιήσας αὐτοὺς ἀργοὺς καὶ λάλους καὶ δειλοὺς καὶ φιλαργύρους.

Ὁ Κίμων ἐλευθέριος. Ἡ περίοδος τῶν πρώτων αὐτοῦ νικῶν καὶ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων ἐνομίζετο ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἀθηνῶν.

Χρυσὸς δ' ἀνοίγει πάντα κἀίδου πύλας (Μένανδρος).

28. Τελευτήσαντος Περικλέους πολὺ χεῖρω τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν ἦν. Διὰ τί;

Κλέων δοκεῖ μάλιστα τὸν δῆμον διαφθεῖραι ταῖς ὁρμαῖς καὶ πρῶτος ἐπὶ τοῦ βήματος ἀνέκραγε καὶ ἐλοιδορήσατο καὶ περιζωσάμενος ἐδημηγόρησε.

Δημαγωγός ἐστι κόλαξ τοῦ δήμου (Ἀριστοτέλης).

Γενικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ δημαγωγῶ.

Ὁ Θηραμένης κόθορνος.

Ἐκ τῆς φράσεως, βελτίω τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν ἦν, ἥτις δὲν σημαίνει ὅτι ἐπὶ Περικλέους τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν εἶχον καλῶς, τοῦναντίον μάλιστα ὅτι εἶχον κακῶς, ἀλλ' οὐχὶ ὅσον ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν κρίσεων αὐτοῦ περὶ τῶν δημαγωγῶν ἐν τέλει τοῦ κεφαλαίου, τίνα γνώμην φαίνεται ὅτι ἔχει ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ Περικλέους καὶ τίς εἶναι κατὰ τὰ πολιτικὰ φρονήματα, δημοκρατικός ἢ ἀριστοκρατικός;

Περὶ τῆς διωδελίας καὶ τῶν ἐορτῶν:

Ἄεργοις αἰὲν ἐορτὰ (Θεόκριτος).

29. Οἱ Ἕλληνες ἐξαντληθέντες οἰκονομικῶς καὶ ἐξαχρειωθέντες ἠθικῶς ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου κατήντησαν νὰ κολακεύωσι τὸν βασιλέα τῆς Περσίας χάριν χρημάτων πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου, οἱ δὲ Λακ. δὲν ἠσχύνθησαν καὶ νὰ πωλήσωσιν εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν Μ. Ἀσίαν ἀντὶ τοῦ Περσικοῦ ἀργυρίου. Τί εἶπεν ὁ εὐθύς Καλλικρατίδης πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης;

33. Διὰ τί κατελύθη τόσον ταχέως ἢ τῶν 400 πολιτεία; (Αὐταρχικοί, τυραννικοί, χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος ἔτοιμοι νὰ θυσιάσωσι τὴν πατρίδα εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους.)

34. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ δίκῃ τῶν 10 στρατηγῶν ὑπῆρξαν τυφλὰ ὄργανα ἐμπαθῶν δημαγωγῶν, ἄδικοι, ἀνόσιοι, ἀγνώμονες, ἀσύνητοι, προδότηι τῆς πατρίδος.

Ἀπόρριψις τῶν προτάσεων τῶν Λακεδαιμονίων περὶ εἰρήνης.

Οἱ καιροὶ οὐ μενετοὶ (Δημοσθ.) — Γ'νώθι καιρὸν (Θαλῆς):

Ἀνασκόπησις τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας μέχρι τῶν τριάκοντα κακίαι αὐτῆς:

α') Ἡ ἐγκατάλειψις τῆς γεωργίας καὶ ἡ τροπὴ τοῦ ὄχλου ἐπὶ τὰ πολιτικὰ χάριν τῶν μισθῶν μετέβαλε τὴν δημοκρατίαν εἰς ὀχλοκρατίαν.

β') ἀσυνείδητοι δημαγωγοὶ διαφθείροντες ἔτι μᾶλλον τὸν δῆμον καὶ ὠθοῦντες τὴν πόλιν ἀπὸ ὀλισθήματος εἰς ὀλισθημα.

γ') ἐντεῦθεν ὀξύς φατριαστικὸς ἀνταγωνισμὸς, ὅστις ἀπέληγεν οὐχὶ σπανίως εἰς προδοσίαν.

δ') ἡ τυραννικὴ διαγωγὴ τοῦ δήμου πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις.

(ε') ἡ σοφιστικὴ παιδεία τῶν νέων, ἣτις ὑπέσκαπτε τὴν πολιτείαν).

Λαὸς γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ, ἀκατάσχετα πάντα (Φωκυλίδης).

Ἰσχυρὸν ὄχλος ἐστίν, οὐκ ἔχει δὲ νοῦν (Μένανδρος).

Δεινὸν οἱ πολλοί, πανούργους ὅταν ἔχωσι προστάτας,

ἀλλ' ὅταν χρηστοὺς λάβωσι, χρηστὰ βουλευούσ' αἰεὶ (Εὐριπίδης).

35-37. Οἱ τριάκοντα ὑποκριταί, βλαιοί, ὤμοί, πλεονέκται.

Διὰ τί τυράννοι; τίς ἔκτοτε ἡ σημασία τῆς λέξεως;

Ἀτοπώτατον ββαιοὺν τε τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν ἀρχομένων ἥτις κατασκευάζειν (Θηραμένης).

Τυραννίς, θηρίων ἀπάντων ἀγριώτατον (Διον. Ἀλικ.).

38-39. Περὶ τῆς τύχης τῶν 30:

Ἵβρις γὰρ ἐξανθοῦσ' ἐκάρπωσε στάχυν

ἄτης, ὅθεν πάγκλειτον ἔξαμᾶ θερός (Αἰσχύλος).

Ἡ ἀμνηστία καὶ ἡ κοινὴ ἀπόδοσις τοῦ δανείου μαρτυρεῖ γενναιοφροσύνην τοῦ δήμου.

40. Θυμαστὴ ἡ σωφροσύνη τοῦ Ἀρχίνου, εἰ καὶ ἀχάριστος ἢ ἀκύρωσις τοῦ ψηφίσματος τοῦ Θρασυδούλου.

Κατὰ τί ἡ νέα δημοκρατία εἶναι βελτίων τῆς προτέρας;

Τὰ παθήματα μαθήματα.— Μάθος πάθει.

41. Γενικὴ ἀνασκόπησις τῶν πολιτειῶν, χρονολογικὴ, τῶν κυρίων χαρακτήρων ἐκάστης πολιτείας, σύγκρισις πρὸς ἀλλήλας, ἢ ἀριστὴ, διδάγματα, ἅτινα ἀποκομίζομεν ἀφ' ἐκάστης.